

Korte en wonderlijcke beschryvinge van de seltsame wanschepsels van menschen, die ghevonden worden in het Coninckrijck Guianae, aen het meyr Parime: als mede van de satyrs en van de vrouwen die Amazoonen genoemd worden ...

<https://hdl.handle.net/1874/227275>

9
Korte en wonderlijke
BESCHRYVINGE,

Van de seltsame

WANSCHEPSELS

Van MENSCHEN, die ghebonden
worden in het Coninckrijck GUIANÆ, aen het Menz Parime.

Als mede van de Satyrs / en van de Dvouten die

AMAZOONEN

Genoemt worden/ daer van de oude Historien gewach maecten.

A M S T E R D A M, Gedrukt

Bp GILLIS JOOSTEN SAEGHMAN, in de Nieuwe-Straet /
Ordinaris Drucker van de Journalen ter Zee / en de Reysen te Lande.

WANSCHEPSELS wonder vreemt, die zijn u hier beschreven,
 Gestaltenis, manier in handel, en haer leven,
 Hoe wonderlijk zy zijn, jae sonder hals of hooft,
 De oogen in de borst, veel van de spraek berooft.
 En oock veel vreemdicheyt van d' Amazoonsche Vrouwen;
 Naenkeijgh op gesocht oyt nieuw! Aukteurs end' Ouden
 Hier na een Beter.

Korte en wonderlijke Beschrijvinge

van de seltsame WANSCHEPSELS van MENSCHEN, gebonden in het Koningheijck Guiane / aen het Meer Parime; Als mede van de Satyrs / en de Vrouwen Amazonen genaemt / daer van de oude Historien gewach maecten.

D

At veele Wanschepsels en Monsters in de Wereldt zijn / twijfelt niemant; maer offer soodanige zijn als wy hier vertoonen / sal meer ontkent dan ge-

looft werden / ten zy het getuygenisse van so veel geloofwaardige Schryvers / oock die de selve gesien hebben / dit onge- loof in desen overwindt. In de Provincie Iwax Panoma / van het Koningheijck Guiane / ontrent het Meer Cassipa / en de Poel Parime / (getuyght den Heer Haltingius) wert een looz van Menschen gebonden sonder hals oft hooft / de leden van het aengesicht / als Neus / Mont en Ogen staen in de borst / sijn anders ster- ke / moedige en barbarische Menschen. Plinius Secundus / die geleest heeft in tijde van Keeser Vespasianus / schijft in sijn natuerlijke Historien / dat in t We-

sten aen den Bergh Milo in Asien / een secker soorte van Menschen leeft / son- der hoofden / hebben de Ogen in de borst onder de Orelen.

Augustinus maectt gewach / van Menschen die sonder hooft ofte hals / hare oogen op de schouderen hebben / de welke in de Zee-sraect van Carthago / konstelijck in Muur-werck geschildert staen.

In de Caerte van Vitinius Vulsius van America / als mede in de Tant- beschrijvinge van Iodocus Hondius / sijn dese Menschen / na hun stature en wesen sonder Hoofden / niet Ogen en Neus in de borst / seer naeuwkeuriglyc afge- tepeken.

Genen Louwits Louwitsz. by een Na- tie de Atrocuros genaemt / dooz onge- luck gekomen zijnde / gelijk in de aenge- rogen Schryver kan na gesien worden is den selven daer van eenige tijdt geban-

Statu
Godts
boeck 16.
cap. 8.

Qualty.
Walegh.
de Neg.
Guiane
cap. 6.

Nib. 7.
cap. 2.

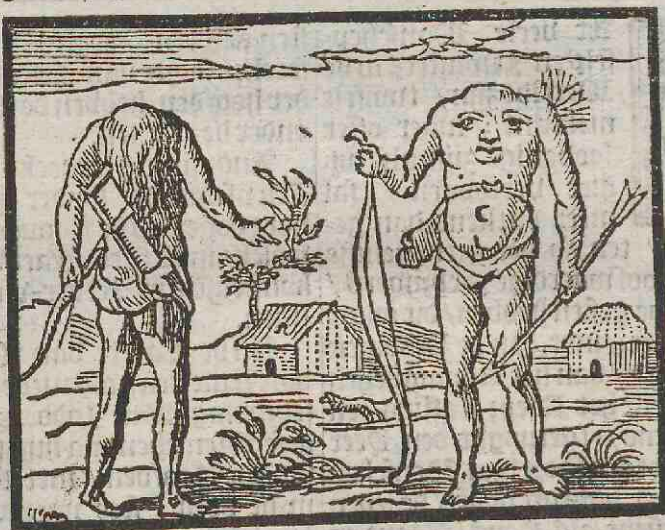
Microsc.
Wasse-
naer Ge-
schiede-
nissen in
Europa
in t jaer
1626.

Beschrijvinge van de seltsame Wanscheplsels.

gen gehouden. Nu daer eenige jaren geweest zijnde / had somtijts met de Inwoonders propoosten van hare Dyanden / die rontom haer leggen / waer van Lourits oordeelde dat sy de sterckste waren / en die licht konden overwinnen / sy verhaelden hem van een Natie sonder hoofden / maer hoe sy daer van spraken / konde 't selve niet aen nemen / als hy alle Menschen ongelooftich / 't welck haer wonder docht / mits sy dickwils die gesien en verwonnen hadden / hem belovende als sy eens te strijde gingen / dat sy hem dan mede souden nemen.

Als hy nu over de 5. Jaren met haer geleest hadde / rustede sy een goet deel Canoes toe / wel met Pijlen gewapent / en roepden twee daghen Oostwaerts / hooger als sy lagen / en quamen ontrent dese Contraye / daer sy seyden dat dese Menschen haer onthielden / en kort daer na bevont genoemde Lourits het waer te zijn / dat sy geseyt hadden / siende van verre meer als hondert alsulcke / op de strand met vischen besich / maer so haest

als sy de breeemde Canoen gewaert wierden / vluchtete sy alle Landelwaert in. Eben-wel traden 12. van dese Aracouras te lande / onder de welcke genoemde Lourits mede was / om eenige so het moegelijck was / te achterhalen / eyndelijck aen het water komende / sagen sy 'er een op een pael achter een klip staen / die sy van achteren besetteden : dese geen middel van upkomst siende / begeeft hem te water / al dit geselschap halt hem na / en hadde groote moepte eer sy hem bequamen / mits hy gestadigh / als een Zwambis / om en wederom wentelde / en soo machtigh was / dat sy hem qualijck vermeesteren konden / eyndelijck door 't langh woelen af gemat / wiert hy van haer gevat / in de Canoe handen en voeten gebonden sijnde / geworpen / en so gevangelijck wegh geboert / en nabij aen haer woon-plaetse gekomen sijnde was daer soo grooten toe-loop van menschen / als oyt geweest was / een yder voor dit Monster verschijckt / en geweldig ver-wondert zijnde.

Hy was kort van statuer / dick geset / en vet van lichaem / op de toppe daer yder Mensch de Neck is / stont hem een locke langh swart haar : in 't midden van de borst de neuse / d' oogen stonden een spanne van malkander / de ooren dicht onder de oxelen / zijnde klepne paf-sagien / konden qualijck gesien worden : soo dat alles groutelijck stont. Als sy tegens den abont arriveerden / was datelijck

Beschrijvinge van de seltfame Wanschepefels.

5

telijck diens gebangen hy was / besich
met een mick te maecten / die hy in de
aerde settede / en hingh hem daer aen / de
voeten aen de twee tacken van de Maik /
terwijl zy daer mede doende waren
maecten hy groot gehuyt / met ra-
sen / tieren en bolgen / so schrickelijck dat
niet te hooren was / doen begonnen zy
hem met stocken te slaen op de borst voor
het hart / en op de beenen / dat hy noch
langer en meer tierde / epudelijck kon-
dense hem qualijck doot krijgen / ter tijdt
toe datse hem in de zijden sloegen / doen
began hem het bloet uyt de mont en neu-
se te loopen / de tonge uyt steckende dat
hy de Geest gaf : en lieten hem soo han-
gen / in de morgen-stont was het geboo-
nelt / dat seer hungerigh aldaer is / op het
Lichaem / ruckte de stucken daer uyt / dat
het dien dagh van alle het vlees berooft
was / en niet dan't geraemte aen de mick
bleef hangen.

Isidorus Bisschop van Hispalis /
maecht gewagh van een seker soorte van
Menschen / die hoofden gelijk Honden
ofte Leeuwen hebben : van een seer af-
schouwelijck gedaente : en so een humer
vrouwen baert / die reelt het selve ge-
slacht ; foodanigh een soort syn oock die
welcke de oogen in de borst dragen / sijnde
sonder Hoofden / segt den selven Schrij-
ver.

Nen het gebergte van Slabonien / aen
de zijde van Italien / is een wonderbaer-
lijcke slaghe van Menschen / die een son-
derlinge eygen / seer soet-pijpende sprake
hebben / qualijck om te verstaen / noch-
tans met het Hooch-duyts wat gemeen.
Sy sijn heel kleyn van statuere en gestal-
te / ontrent soo groot als een Jongen van
9. oft 10. Jaren ; maer dick en plomp
van lijf / met groote Kroppen die haer
over de borst hangen : sommighe hebben
2. Kroppen aen pder syde een / en so groot
als een mengels kan / sommighe hebben
rontom Kroppen / dat yffelijck om te sien
is.

In Arabien niet verre van de Stadt

Medina Calnabi / is een gebergte on-
trent 3. duytsche mijlen in den om-krijt.
In 't selve woonen ontrent 4. oft 5. duy-
sent Jooden / sijn seer kleyn van lichaem /
so datter weynigh onder haer gebonden
worden / die boben de 6. spannen lang sijn ;
sy hebben een wijsse stem / en sijn meeren-
deel swart / eeten schier anders niet als
Schapen oft kalss-vlees. Sy sijn besne-
den / en bekennen datse Jooden sijn. In-
dien sy een Moos oft Heyden bekomen
kommen / so villen sy hem levendigh. Au-
gustinus in de voor aen-getogen plaets /
maecht oock gewagh van menschen die
geen mond en hebben / die alleen met in-
halen en uyt-blasen haers adems door de
Neus-gaten / sijn levende. Ja men ver-
teelt oock / datter een secker volck is / de
welcke een been in hare voeten hebben /
en welcke hare knien niet en buigen /
en eventwel niet te min wonderlijck rasch
sijn / de welke Doet-schaduwers genoemt
worden / nits dat zy langs de aerde / op
haer rugh leggende / haer selven tegens de
hitte der Sonne met de schaduwte harer
voeten beschermen.

Men heeft oock menschen die Cyno-
cephalos / dat is / honts-hoofden genoemt
werden / welke bassen gelijk de Honden /
en niet van puant bukten haer geslachte
konnen verstaen werden.

Van de Harmaphroditen sijn veel ghe-
tuygenissen / nochtans / alleen de reeden
van boben genoemde Leeraer : die men-
schen genaemt Androgyni / dat is / half-
man / half vrouw / al hoe wel zy gantsch
selden en weynigh sijn : eventwel noch-
tans geschiet het nauelijcks / datse 't eeni-
ger tijdt niet en souden wesen ; in dese
blijckt beyder beeltenisse van Man en
Vrouw / soo kennelijck / dat men niet en
weet / na welke van beyde zy behooren
haren naem te hebben.

Lucianus Mautianus / verseeckert ge-
sien te hebben / binnen Argos een vrou-
we / Arescusa genaemt / de welke eerst
getrouwt zijnde / naderhant een Man is
geworden / haert droegh / en een Vrouw
trouw-

Altenne
wonder-
lijcke we-
relc.

trouwe / en wert genaemt Arescon. De selve schryver getuygt gesien te hebben / dat het selfde gebeurt is een Jonghman tot Smirne. En veel meer andere vreemdicheeden / desen aengaende beschryft de Heer Bosteau / in sijn Schade-boeck. Julius Gellius een destigh Historie-Schryver verhaelt / datter oock Men-

schen in Scythia gebonden wierden / die maer een oog in haer booz-hoofst staende hebben ; gelijk Homerus van de Cyclopes / dat is een-oogige Reuse verhaelt / dese een-oogdige luden worden Arima-spi gheheeten. Het is by ervarentheyt bevonden dat daer meede Menschen zijn van een uytnemende grootheyt :

Reusen twee mael soo groot als andere menschen / voornamentlijk / en by groote meenigte in Chily / zijnde een Provincie van America. Julius Scaliger vertelt / dat hy na de zeege die Louis de XII. voor

Lode had bevochten / in het sieken-huys binnen Milaan een Jonghman sagh / die soo groot was dat hy noch gaen noch staen kon / wijs hy tot de krachten zijns lichaems niet voetsel genoegh kon krij-

gen ;

gen; wes halv en by op twee aen een ander gehechte beddens/diens langte by bereyde/ most leggen. Of'er in de oude

tijd/Heusen in Holland sijn getweest/daer laet ick de Geleerde Adrianus Iunius mede geworden.

Men de Caep de Bona Esperance is oock een slach van volck/by ons gemeen-
 icklyk Hottentots genaemt/ om dat haer
 tael daer seer op slaet; sijn seer leelijck van
 aengesicht/ en haer hape hangt vuyl en
 leelijck by 't hooft neer; en sommige heb-
 ben haer eygen huys door- hackelt en ge-
 brant/ daer zy dan eenigh vet oft ongel in
 stecken/ waer door sy seer komen te stin-
 ken. daer worden oock vrouwen gebon-
 den met groote borsten/ en hebben smart
 en leelijck hape. Sy weten hun spijs niet
 te bereyden maer vallen op de gestorven
 beesten gelijck de Honden/ eeten de selve
 met het ingewant mede op/ en geen doo-
 de beesten bindende/ soecken sy de doode
 visschen by de strant/ sonder soo veel te
 weeten dat de leevendige visschen te van-
 gen sijn. Waer spraeck is seer belem-
 mert/ klokkende als de Calkoensche Na-
 men/ klappende over het ander woort op
 haer mont/ gelijck of men op sijn dym

knijpte/ soo dat haer mont gaet als een
 ratel/ slaende met haer tonge overlupt.
 Waer over men haer ter opmerkinghe
 van haer tael/ den naem van Hottentot
 geeft. Sy noemen nu oock haer selven
 Hottentot. Singen oock al danssende/
 Hottentot Brokwa/ Hottentot Brok-
 wa/ &c. Waer mede sy willen segge geest
 Hottentot een brock Broot: en boorders
 is by haer te seggen Nahow/ Nahou/ sit
 neder/ Bou een Os/ Ba een Schaep/ en
 Cori Wier/ &c. Sy sijn niet seer genegen
 geweest tot eenige handelinghe ofte ghe-
 meenschap met vrienide Natien; maer
 sijn seer wantrouwigh/ ontrou en dief-
 achtigh/ Linnen/ Wollen/ Spiegels en
 Bellen wierden by haer niet geacht/
 maer't Wier wel/ en by die aen de Tafel-
 hap liever het Koper/ doch voornam-
 lijk de Taback en de Brandewijn/ de
 liefste dinghen van allen. Haer-lieden
 Eten is kripden/ Dee/ Wilde-gebierten
 en

Beschrij-
 vinghe van
 de Tu-
 llich Hottentots
 woonders
 van de
 Caep de
 Bona
 Esperan-
 ce.

Matthe-
 Woonagie
 1668.

en Vifch; alle Gedierte eten sy met het ingewant met al op/ de darmen wat uytgeschut / sonder wassen / soo als het geslacht of gebonden is/ eten sy raemw met vellen met al op. De Strant-loopers omtrent de Casel-bap/eten doek de stinkende asen der Visschen / die sy by gebreck / aen de strant op soeken/ de welke van de Zee opgeworpen worden; door dien sy niet en weten dat de levendige Visschen te vangen zijn. Sy sungen of dvincken en eeten/ oock veel Taback en Brandewijn/ so sy die maer krijgen konnen / alwaer sy seer graegh nae zijn. Sy slapen in 't Veldt al met malkanderen Mannen en Vrouwen/ met de beenen al nae en ober malkanderen/ om de waarmte wil. Wat haer kleding belant/ so hebben sy meest al te mael niet anders als een kleen Delleken voor haer schamelheyt / omtrent een hant breeet/ en pas een span langh / en vorders sijn sy geheel naecht/ so Mans als Vrouwen. Andere hebben een leeren Riem om haer middel/ daer een gebilde Doffe ofte Katten-steert of dierghelijcke aen vast is / voor haer schamelheyt nederhangen. Sommighe hebben een Mantel van Ossen/ Hertten/ Boeken/ of dierghelijcke Vellen/ om het lijf / met het hant na binnen toe gekieert/ die sy voor onder de kinne toe binden/ en alsoo als een Mantel geront zijnde / tot aen de billen toe laten af-hangen. Voor Schoenen hebben sy twee dobbelde Vellen ofte Lappen van een Huid; en sommighe Berdelkens onder de voeten/ gelijk de Minnebroeders-zoolen/ dog een weynigh breder tegens de scherpte der Klippen. Onder de Vrouwen sijnder oock met Vellen om haer boven-lijf behangen / sijnde een seckelijck goet / oock daer beneven hebben sy een bel om het onder lijf toegebonden / en hebben Mutsen van Vellen op haer hooft: Sy draghen Darmen van Beesten om haer beenen en om den hals / daer in sy eenighe klepmighet en kommen bergen. En van gelijken de Mannen draghen oock Darmen van

Paulus
van
Caerden.

eenige Beesten met bet / met al berg en niet berg / twee of drie mael in den anderen geblochten om den hals / sy stincken dies halven wel een roede in de wint / en sijnder uyt als oft sy haer leven niet gewassen waren. In deese Darmen die de Mans om den hals dragen/ daer in verbergen sy haer Taback/ Pijpen en andere snoeren / in plaetse van in een sack. So dat sy in alles seer ongerregelt sijn / en Beestachtigh / Wilt / Ruygh ende Dupl van leven. Voor cieraet hebben sy eenige vergulde ofte Geel-kopere Ringetjens aen de vingeren / en Pater-noeters van been en hout / oock Arm-ringen van Elpen-been/ geslepen Schelpen en Hoot koper. Oock draghen sy veel kopere Ringen om d' armen en beenen; sy hebben oock Arm-ringen van een stofte / die tusschen Gout en koper gelijckt/ hebben Coralen om den hals. En wat haer Huysinge aen gaet / sy leven als de Arabiers in 't belt / in Hutten derwelcke staen twintigh of meer in 't ronde / als klepne Berckens-kotten; sijnde van gedaente als een Bachers-oven boven ront / ende met Matten van Biesen bedekt: en sy sijn soo kleyn dat sy de selve konnen op nemen en daer mede wegh loopen. Wat haer handteeringhe belant so is haer voornaemste werck Biesen te bereyden/ daer van sy Matten maechen om haer huyfen te bedecken. Sy hebben oock groote Ossen die sy tot haren dienst gebruycken/ de welke sy een houten haeckjen door de neus doen / daer sy die mede leyden als met een Toom / en also haer bagagie ofte goederen van plaets tot plaets / in stede van met Paerden/ doen verboeren. Sommighe hebben in de een hant een scherp stockjen / omtrent van drie voeten of wat meer / en een vinger dick/ daer sy seer net mede weten te schieten/ zijnde een soorte van haer Asagapen. In de ander handt hebben sy een stockjen daer een Doffen of Katten-steert/ of diergelijcke over getogen is/ ofte in plaets van dien/ hebben sy Phymmen

Zeget
van
teren.

Beschrijvinge van de seltfame Wanschepsels.

van Strups-bogels/ 't welck sy voor een
neus-doeck gebruycken / om 't sweet
daer mede af te veegen / ofte om de vlie-
gen daer mede af te keeren; daer het lant
tot verwonderens toe vol af is. Sy ma-
ken oock seer licht vuyl / alleen met twee
stochjens tegens malkander wijsvende/
daer sy dan den nacht by ober brengen.
Sy sijn seer beschroomt voor 't water/
brende haer nat te maecten / waer door
vermoet en geloofst wort / dat geen van
haer allen weet te varen noch te visschen/
des te meer also men daer geen Schepen
vernomen heeft / (het welck sonder twij-
fel by haer noch wel aengenomen sal
worden) want nae 't rapport der Maets
van 't Schip den Salmander / so heb-
ben de Nederlanders al eenige Cassers
oft Pottentoes met veel moepten alsoo
veer gebracht / datse bequaem waren om
de aerde te krupen / daer in sy gebruycht
wierden tot opbouwinghe van het Fort

aen de Soete Hebier. Daer bait oock
veel te handelen met goet profijt. Zoo
dat men voor een weynig nieuwt en out
Wier / en beter Koper / verkrijgt versche-
den slach van Dee / als Ossen en Scha-
pen / &c. doch 't alderbesten en willighste
voor Toback of Brandewijn. En voor
Coralen verkrijgt men van haer Schilt-
padden en Vogel-strups-Eperen. Men
kan niet bespeuren dat sy hebben enige
Wet oft Geloof / en om deser oorsaecke
so noemt men haer Cafres / Cafres ofte
volgens Marmol / Queferes / van gelij-
ken als haer landt Queferie. Sy heb-
ben haer Overste die sy Koningh ofte
Heer noemen / al-hoe-wel sy maer als
Ballingen leven sonder Coningh / Po-
litie ofte Ordonnantien. Sy sijn soo
kloeck en snel in 't loopen / dat sy oock
een Bul kunnen achterhalen / die sy dan
by de hoozen ofte by een achterste voet
vatten / en houden hem so staende.

By onse tijdt is uit Angola gebracht
een Indiaensche Satyr / de welke aen
sijn Hoogheyt den Prince van Orangien
Frederick Hendrick wiert geschoncken.
Wiens af-beeldinge hier na 't leven ver-
toont wort. Dese viervoetigen Satyr /
een Mensch seer gelijck wesende / is by de
Indianen genoemt Orang-Outang of

een wild Mensch: 't was van lenghte
een drie-jarigh / en van dichte een ses-ja-
righ kint gelijck / van lijf vet noch mager /
maer vier schootig / seer wacker en gaen /
en van so dicht-geboegde leden en groote
musculen / dat het meest al konde grijpe /
wat het wilde / van mozen was 't over al
kael / achter vol swart haar / het aensicht
was

was rugg/ en als van een tandeloos out
wif / met een ingedrukte breedte ofte
platte neuse. Het had ooren gelijk een
mensch/ een borst (zijnde een wif ken)
met twee verheeven mammen / de buik
hadde wat dieper ingaende nabel/ de bo-
ven en onderleden den mensche so gelijk/
als het eene Woender-ep het ander. Den
elle-boogh hadde haer verpichte te sa-
men-boeginge. De handen perfecte vin-
geren/ de duym rechte menschelijke ge-
daente ; voorts de onder-leeden hare
braepen/ en de voeten natuerlijke hielen.
Door dit geschichte en fatsoenlijk wesen
konde het recht over epude gaen/en lich-
telijk een redelijk swaer gewicht heffen
en dragen : als het dyonck/ nam het met
de eene hant het oog van de kan / en met
de ander lichte het de kan op : gedronken
hebbende / wiste het beschepdelyck de
mondt en de lippen af te beghen/ als een

manierlijk mensche/het was soo behen-
digh in het slapen gaen/dat het sijn hoofd
hooger / en als op een kussen leide / het
lichaem soo bequaem dekkende/ als ofter
een sacht teer mensch ghelegen hadde.
Den koningh van Sambaces / heeft
aen mijn Vuerman Samuel Blom-
mert verteldt / dat dese Satrys / inson-
derhepdt dat mannekens zijn / in 't Ep-
landt Borneo so stout en kloeckmoedigh
zijn / en soo stercke muscullen en spieren/
hebben / dat sy wel teghen gewapende
Mannen dorsten aengaen / als oock te-
gens Vrouwen-persoonen : dien sy som-
tijts met hittige tocht/ ontschaecken en
verkrachten : welke geplhepdt tot de
Vrouwen / haer met de oude wulpsche
Satrys gemeen is / so dat de Indiaense
Vrouwen de bosschagien/daer dese onbe-
schaemde beesten sich onthouden / als de
pest bleden.

Van 't beginsel en oorspronck der strijdtbare Vrouwen
Amazonen genaemt , en van meenighe notable Daden , die sy
uytgerecht en gedaen hebben.

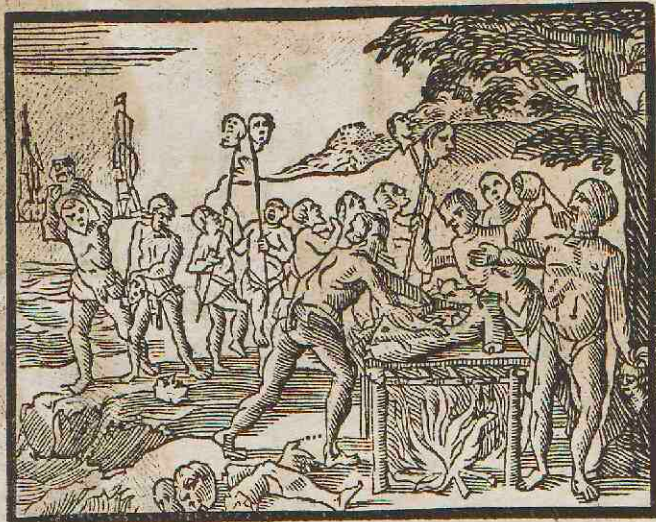

In het Koninkrijk Guiane sijn aen
Iverschende plaetsen veel Amazonen /
om welke oock de Rivier Amazonas de
naem heeft. Van welke bewoonderen

de voornaemste meest op klepne Eplan-
tes en dicke Boomen / die in 't water
staen sijn woonende / pder moet met een
klepne Schuytje of Vaer-tuygh tot sijn
gebu-

geburen waren/daer sy seer vaerdigh weten mede om te gaen. En om dat de Auteurs die van de Amazonen spreken/genieynlick die van Asien verstaen/so sal ick oock van de selve spreken / en Justinum sonderlinge navelgen/die van desen alderbescheydelichst gheschreben heeft. De Scythien waren strijdbare Mannen / 't welck ons andere Historischrijvers genoeg betuygen: sy hadden in 't beginsel twee Coningen / den welken sy in als gehoorzaam waren / en regeerden haer na hen gebodt. Maer sijnde de begeerte van heerschappye soo groot / datse geen mede-gesel en wilden hebben / gerees tusschen de twee Coningen so grooten twist / dat in alle 't landt daer nae inwendige Oorloghen op ston-

den. In de welke de een partpe de victorie krijgende / soo werden twee van de principaelste Mannen van de andere partpe/waer af den eenen Minus is genaemt / en den anderen Scolopith/ gebannen / met een groote meenichte van hunne aenhanghers / de welke alle gader in de valen van Cappadocien in het kleyn Asien liepen: en aldaer woonden sy teghens danck van de lieden van dier contreyen / langhs de Riviere Cermodon / de welke in de Zee Eurinus vloeyt / die men andersints Pontus noemt. Ende hun selven Heeren des Lants en byliggende plaetsen makende/ en aldaer sommighe jaren nu geregneert hebbende/ so geschiedent dat de lieden die met hen ge-unieert waren/ op hun ver-

stoot zijnde / teghen hen conspireerden / ende vergaderden heymelicken / en sloeghense met listen allegader ten lesten doot. De Vrouwen die t' hups gebleven waren/dese tijding van haer Wang hoorende / waren ytermaten seer droevigh: niet te min al waren sy Vrouwen/ nochtans beslot sy met manlichen moede / de handen aen de Wapenen te slaen/ om de doot van haer Wang te wreken. Ende om dat dit ongeluck genieyn zijn soude / soo dooden sy de reste van haer

Wang die t' hups gebleven waren/ doen de ander gebannen geweest hadden: en doe sy allegader by een waren / soo versamelden sy een groot heyl / hun woon-steden verlatende / en ten Oorwielick wepgerende den genen diese versochten:en doen sy in de landen van haer Wyanden ghekomen waren (dieder luttel werck of maechten / hoe wel dattet hun gewaerschout was gheweest) so overvlelen suse onversiens/ en sloegen het al doot datter was. Dit gedaen sijnde / soo be-

Beschrijvinge van de Amazoonsche Vrouwen.

heerden dese Vrouwen dat Lantschap / re Thermodon / aldaer haer Mans ver-
in 't beginsel woonende langhs de Rivier- moort hadden geweest.

Dus versterkten sy haer in die plaet- deelen / met groote eendzachtigheyt / en
sen/en wonnen de omleggende Landen/ elck van desen beschermden met grooter
en bestonden onder haer twee Coningin- hoonicheyt de Landen diese gewonnen
nen te kieser: waer af de eene hiet Mars- hadden. En om datse te meer ontsien
tesie/ en de ander Lampidon: dese twee souden worden/ so seiden sy datse Doch-
deilden 't Heer en Krijghsvolck in twee terts van Mars waren. Daer na bedach-
ten

Beschrijvinge van de Amazoonsche Vrouwen.

13

ten dese wonderlijke Vrouwen / dat in sulcker manier sonder mannen te leven / haer Geslacht sou te niete gaen / daerom maecten sy Houtwelicken met sommige

haere gebueren Gargariten ghenaemt / (gelijk Plinius seyt) met sulcker conditie dat hun Mans haer vergaderen souden in een gesette plaetse / ontrent de Mar-

maent / en datse met hun blijven souden / en alle gepl en dartselhepdt pleegen sommige dagen / tot datse haer bevonden bebrucht te sijn : en datse daer na wederom na hups gaen souden. En waert sake dat sy eenige Dochters baerden / die hielden sy by hun / en instruerdense ter Wapenien / en in andere Mannelike oeffeningen / gelijk de Peerden te temmen / en sy leerdense oock vliegen en jagen : maer indien sy Zonen baerden / die souden sy den Vaders t' hups / en quamender eenige wederom / so seyt Diodorus datse hun de armen en benen bzaecken / in sulcker boegen datse onmachtigh waten in eeniger manieren Wapenien te voeren / en sy schicktense tot Spinnen en Weben / en om andere vrouwelike wercken en diensten te doen. En om dat dese Amazones hun altydts behielpen met Boogen en Pysen / ende dat haer docht dat hen de Mammen tot dese en andere oeffeninge grootelicks beletten / soo bzaenden sy de Dochters haer rechter Mamme af / en hierom werdense Amazones geheeten / t welck in de Griekische Tale sonder Mammen te seggen is: hoewel dat som-

mige desen naem van een ander bediednisse seggen te sijn. En daer nae doozlanckhepdt van tijden / vermenichvuldigende in getale en machte / so maecten sy groote gereetschappen van oorloge en bechtende instrumenten / en haer Landt (t welck hen seer kleyn docht te wesen) in de betwaernisse van sommige latende / trocken upt / verwinneende en verheerende al het gene dat sy wederspannich vonden : en den bloet van Canias overgescheept sijnde / soo quamen sy in Europa / alwaer sy sommige Landen wonnen / haren werch nae Thracien nemende / van waer sy naderhandt met grooten roof en victorie weder keerden : en in Asien wederom komende / namen sy veel Probintien in / soo veel als dat Ammianus Marcellinus seyt / datse tot de Zee Caspijs toe quamen. Sy stichten en peupleerden ontallick veel steden / onder de welke (nae de opinie van sommige) oock is de vermaerde stadt van Ephesen : overmits dat dese altydt het hooft van hun Rijck was / en de principale stad aen de Sibiere Thermodon gelegen. Sy beholpen hen in de Oorloghe

met sekere Beuckelaren / de welcke (ge-
lijck Virgilius seyt) gelijk een half Ma-
ne gemaecht waren. Martianus Ca-
pella seyt / soo wanneer sy ter oorloghen
toghen / datse eenderhande maniere van
sluyten gebruyckten / om hen volck tot
bechten te berwecken / gelijk de Lace-
demoniers plegen te doen: en sy leefden
in sulken staet totter tijt toe dat Alexan-
der de groote in Asien passeerde / om de
Pircanianen te bevechten: in welke tij-
den een van hun Coninginnen Calistris
genoemt / met een groot heyl van Ama-
zones uyt haren lande trock / om desen
grootten Heere te keunen en te sien. En
by de plaetse komende daer hy was / soo
sant sy t' hemwaerts haren Ambassaet/
om paspoort te verwerben / om hem te
komen besoecken / hem ontbiedende hoe
grooteliks dat de vermaertheit van een
soo grooten personagie haer verwerkt
hadde / hem te komen besoecken: 't welck
als Alexander verstaen hadde / soo ver-
keegh sy haer paspoort. Waerom sy
sommighe van de principaelste Amazo-
nen met haer nemende / en de reste in se-
kere plaetse latende / so quam sy tot Alex-
ander / in seer schoone oprustinge / van
den welcken sy seer minnelicken ontfan-
gen wert: en niet blijden gelate presen-
teerde hy haer alle 't gene dat hy ver-
mocht / haer vragende of sy van hem pet
begeerde / hy en soudet haer niet wepge-
ren. Sy antwoorde datse niet gekomen
en was om eenich lant te begeeren / noch
heerlijkheden / maer om eenen alsodani-
gen vermaerden Coninck te keunen /
van den welcken sy soo wonderliche din-
gen hadde hooren seggen: en dat sy veel
eer quam om hem in stede van eenen
Man te ontfangen / totter tijt toe datse
bevrucht soude sijn / op datse Erfgena-
men hebben mocht van eenen alsulcken
excellenten Prince / hem wijs makende
datse van so edelen stamme was / en van
so grooten gemeenschap / dat hyse niet en
behoorde te verachten: hem belovende
waert saecke dattet den Goden beliefte

datse een dochter by hem wan / datse die
selfs op brengen soude / en haer erfge-
naeme maken / en waert sake dattet ee-
nen Sone ware / dien soude sy hem sepu-
den. Alexander vraghde haer of sy met
hem ter oorloghen trecken wilde / waer op
sy haer excuserende / antwoorde datse
daer niet gaen en konde sonder groote
schande / en hasardt van haer sijck te
verliesen: waerom dat sy hem bad dat
hy haer begeerte voldoen woude. Ten le-
sten trock sy met Alexander den tijt van
derthien dagen / in alle eerlike en secre-
te conuersatie / nae den welcken tijt oor-
lof genomen hebbende / vertroock sy nae
haer Provintie.

En dewijle ick by de stroom der Ama-
zonen ben / al-eer ick van daer ver-
trecke / sal het goet sijn pets te segghen
van het geene ick op de plaetse selver heb
konnen vernemen. Enige hebben dese
Riviere der Amazonen ofte Oreglianen
genomen booz die van Maragnan / maer
andere willen daer twee van maecten /
en seggen hare monden ofte inkomingen
eenighe hondert mijlen van den anderen
sijn leggende / makende die van Marag-
nan aen de Noort-zijde de afschepdinge
van Brasil / eben als de Riviere de la
Plata ofte Silber-stroom / d' andere aen
de Zuidt-zjde: alle dese Stroomen ofte
Rivieren komen van de Berghen van
Peru, sijnde de alderhoogste en beswaer-
lijckste om te beklimmen / van 't overige
deel der geheele Werelt.

Den Stroom der Amazonen is seer
wijd in hare inkominge / by nae 50. mij-
len van het eene tot aen het ander eynde
des lants / ende heeft in haer verschepte
groote Eylanden: de Zee loopt aldaer
op de uren harer getpen seer snellicken
op en af / en brenghet met haer menighe
van vruchten / boomen en planten te rug-
ge / welke sy langhs de kust (die vol
Bosschen is) ontwojrest. Want also de
Gevers laegh sijn / loopt de Zee onver-
hindert heel verre in het lant. De berwe
van het water deses strooms / treckt op
het

Journael
van Jan
Maer-
quet.

Riviere
der Ama-
zonen.

het Menijn: Wy bevonden die meer dan 30. mijlen in Zee soetachtigh. In de selve 30. a 40. mijlen inne-waerts/sijn oock eenige Eplanden waer hun de strijtbare Vrouwen Amazones genaemt / op sijn onthoudende/voerende de selve den Oorlogh met die van het vaste landt / op de Kuste van Brasil: en die aen de andere zijde / daer de Indianen naer de Caep Bapampout woonen / dat sijn hunne Vrienden en Bondtgenooten / en daer mede trecken sy uit ten oorloge. Dese Vrouwen dan om voort te teelen/hebben alle jaren te doen met de selve Indianen/ ontrent de maent May/ en geven daer toe aen die een teecken / wanneer sy begeeren dat sy tot haer overkomen/en dat alle dagen en ure van de voorsz. Maent; voorsz en staen sy niet toe dat de selve Indianen stercker in haer Eplandt komen dan sy selver sijn/ stellende sich eenige van hun aen de Haven / om die te bewaren / terwijl de andere haer tijt in genuchte doorbrenghe / doch daer naer gaen de selve Wachteren van gelijken op haer beurt hun mede verbrolijcken / en also besteden sy die geheele lieffelijke Maent in vrolijckhepdt en genuchten. Als nu op't eynde van't jaer hare Vrienden en Bond-genooten tot hun wederkeeren / en sy ondertusschen komen te baren/ so behouden sy daer van alleen de Vrouwelijke vruchten / ende geven de Mannelijke aen de Mannen / om die met hun mede te nemen / willende die sijn niet langer dan een jaer onder hun gedoogen. In desen soude het waerschiynelijck sijn/ dat de Sonen die sy dese Indianen mede geven/ naderhant noch wel te doen komen te hebben met hare Susters en na Bloet-berwanten / te meer also sy altoos gewoon sijn te soecken de Kinderen der gener die met hun te doen gehad hebben. Echter al hoe wel dese Indianen van het vaste landt getrouwt sijn / so en dienen hun dese Amazonen anders nergens toe/ als tot Vriendinnen die den een den anderen verceeren in teer-

ken van liefde / en goede genegenthepdt tot malkanderen. Aengaeude 't gene dat eenige willen seggen/ dat sy maer een borst souden hebben/en de andere afzanden/op de maniere der oude Amazonen/ die aen de stroomen Chanais en Chermodoon gewoon hebben / sulchs sijn alleen maer verclerde verdictselen. Doch waerachtig is het dat dese de Welck van hare eene Borst laten verdooghden / om alsoo te byper met de Boghe te konnen schieten: en't kan sijn dat men aldus het seggen der Guden oock moet verstaen. Den Soon van den Koninck Naporo sepde my onder anderen / dat dese Vrouwen 't hapt van hare Vrouwelijckhepdt heel langh draghen / en sulchs hemmen als het hapt op hun hooft / en dat sy van seer groote gestalte sijn: sepde oock noch/ dat sy in haer lant geweest was met sinnen Com Anacaspourp. Wy en konden haer niet gaen besoeken/ gelyck wy wel wensden te doen / vermits de afslietinge van het water/aldaer al te sterck voor de Scheepen sijn neerschietende / ja selver voor ons Schip en Jacht / 't gene alreede genoegh naer 't water hellden: en dewijl de bloeden aldaer na de Kusten trecken / kan men derwaerts niet komen dan met een Roep-schuyt/ ofte met de Canoes der Indianen / die niet boven een voet water diep gaen. Diet daer alle het gene ick hebbe konnen ervaren van de selve Amazones: 't welcke my niet en doet in twijffel trecken / alle het gene wy daer van geschreven vinden / van die beroemde oude Schryvers; men hout oock dat daer noch eenige in Africa/ ontrent de Caep de bona Esperance ofte Goede Hope / in 't Koninkrijck van Monomotapa sijn. Alle het landt dat aen de slincker-handt in de stroom der Amazonen leyt/is verbat onder de groote Provintie van Brasil / eerstelijken ontdeckt sijnde geworden door Alvares Cabral / Portugeesch Capiteyn / in den Jare 1500. Jan Vincent en Arias Vincon/ vonden in den Jare 1509, de Bloet

Beschrijvinge van de Amazoonsche Vrouwen.

Maragnan / gehouden voor de grootste
 van de geheele Wereldt. Sedert heeft
 Americus Despuccius en andere / die lan-
 den beter leeren kennen ; en in 't Jaer
 1542. heeft den Capiteyn Francops
 Oreglianus / Castiliaen / (gesonden sij-
 de door Gonfalez Pizarro) een Riviere
 ofte Stroom gebonden / die uyt de Pro-
 vintie Atunquiro is vlietende / geleghen
 30. mijlen van de Australische Zee. De-
 sen van Peru vertrocken zijnde / verbolg-
 den die Stroom over de 400. mijlen / af-
 varende eenen rechten wegh tot aen ha-
 ren mont / en meer dan 1700. in kron-
 migheden en omwegen / vindende daer
 in vele volckrijcke Eylanden ; ende was
 acht Maenden langh op dese Riepe / in
 dupsentderley gebaren en ongelegenthe-
 den : dese heeft aengebracht dat hy op se-
 keren oever deses strooms gebonden
 hadde / de Vrouwen die niet de Boghe
 schooten / welke de Amazonen sijn / en
 hielden de Spanjaerts aldaer met hen
 gevecht. Columbus in sijne tweede Rie-
 se / hadde alreede dese Amazonen ont-
 deckt op seker Eylandt / het gene de In-
 dianen Madannina ofte Matinnina noe-
 men. Desen Capiteyn Oreglianus gaf
 aen dese groote stroom / ofte Riviere der
 Amazonen / synen naem / en nam die
 oock voor die van Maragnan / soo als de
 hedens-daeghsche Riepers daer in ge-
 noechsaem over een sijn komende ; in der
 daet de gene / welke in den Jaer 1612. in
 de Coupinambous / en het Eylandt van
 Maragnan sijn geweest / berichten ons
 dat aldaer geen Rivier ofte Stroom van
 die name en is / maer alleen een Inham
 ofte Bay / en in de selve 't voorsz. Ey-
 landt van Maragnan ; welken name
 wel oorsaeke kan sijn / dat men die voor
 een andere Riviere van Maragnan ge-
 nomen heeft / verscheypden van die van
 Oregliano ofte der Amazonen.

E Y N D E.

